

Загальні зауваження до Книги шостої

Спадкове право традиційно належить до найбільш стабільних розділів цивільного права (звісно, якщо не рахувати спроби істотного обмеження спадкування, вжиті радянською владою на початку 20-х років). Завдяки цьому поняття спадкування та його видів, окремих видів заповідальних розпоряджень тощо, у теорії цивільного права залишається практично незмінним, ґрунтуючись в цілому на положеннях римського права.

Разом з цим, книга шоста ЦК містить чимало новел, метою яких є гармонізація відповідних інститутів українського цивільного права із законодавством європейських країн у цій галузі, встановлення низки положень, спрямованих на більш повний захист цивільних прав та інтересів учасників цивільних відносин. Ці новели стосуються як структури відповідного інституту, так і його змісту.

Зокрема, якщо у ЦК 1963 р. регулюванню спадкових відносин було присвячено всього 41 стаття (з 524 по 564), то книга шоста ЦК включає 93 статті (ст.ст. 1216-1308). Тобто обсяг відповідного нормативного матеріалу зріс більше ніж вдвоє.

Складнішою стала структура інституту спадкування (книга шоста ЦК поділяється на 7 глав: Глава 84. Загальні положення про спадкування; Глава 85. Спадкування за заповітом; Глава 86. Спадкування за законом; Глава 87. Здійснення права на спадкування; Глава 88. Виконання заповіту; Глава 89. Оформлення права на спадщину; Глава 90. Спадковий договір. Але це ускладнення структури переслідує мету спрощення користування Кодексом не лише для юриста, але й для пересічного громадянина, оскільки розташування норм набуло необхідної стрункості і логічності.

Поміж новел змісту інституту спадкового права варто згадати запровадження норм, раніше невідомих радянському цивільному праву: спадкового договору, спадкування подружжя, секретний заповіт, заповіт під умовою, встановлення сервітуту у заповіті тощо. Крім того, інакше, ніж раніше вирішується низка питань, що мають істотне значення для учасників правовідносин спадкування: запровадження заповіту під умовою, скасування поняття «виморочного майна», котре переходить до держави, зміна характеру спадкування вкладів у кредитні установи та ін.

Таким чином, можна зробити загальний висновок, що інститут спадкування у новому Цивільному кодексі, зберігаючи принципові засади регулювання відносин у цій галузі, разом з тим містить низку положень, котрі більшою мірою відповідають загальним принципам регулювання відносин спадкування, властивих усім європейським правовим системам. Таким чином, виразно помітною стала характерна для ЦК в цілому тенденція наближення правового регулювання до тих основ регулювання цивільних відносин, котрі є типовими для усієї європейської спільноти і мають підґрунтям підвалини, закладені ще римським приватним правом.